Ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

Vijfde voortgangsrapportage

Verbeteraanpak passend onderwijs primair en voortgezet onderwijs

April 2026

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

Leeswijzer 3

Doelen **4**

Samenhang doelen en maatregelen 7

Maatregelen 10

Samenwerking **12**

Samenwerking met veldpartijen 12

Maatregelen **13**

Stand van zaken overige maatregelen 40

Verwachte wet- en regelgeving **45**

Inleiding

Alle leerlingen verdienen een plek op een school die bij hun kwaliteiten en mogelijkheden past, ook als deze leerlingen iets extra's nodig hebben. Uit de evaluatie van passend onderwijs in 2020 bleek dat er nog belangrijke stappen gezet moeten worden om dit te bereiken.[1] Daarom is op basis van deze evaluatie en vele intensieve gesprekken met leerlingen, leraren, ouders, schoolleiders, bestuurders en hun vertegenwoordigers de verbeteraanpak passend onderwijs tot stand gekomen.[2] In deze verbeteraanpak staan 25 maatregelen die passend onderwijs verder versterken in samenwerking met deze partijen.

Ook het huidig kabinet Jetten zet in op passend onderwijs voor alle kinderen, met inclusief onderwijs waar dat mogelijk is en speciaal onderwijs voor wie dat nodig heeft. Ook wordt meer en flexibeler gekeken naar wat kinderen nodig hebben om zich te ontwikkelen om te voorkomen dat kinderen uitvallen uit het onderwijs.

Leeswijzer
In deze voortgangsrapportage wordt eerst ingegaan op de doelstellingen van passend onderwijs. Vervolgens wordt beschreven hoe de verbeteraanpak de afgelopen tijd is verlopen. Daarna volgt een overzicht van de stand van zaken van de verbetermaatregelen waar de afgelopen periode op is ingezet. Per maatregel wordt ingegaan op het gelopen en het toekomstige proces, de dilemma's die daarbij spelen en wat door professionals in de school, schoolbesturen en/of samenwerkingsverbanden in de praktijk gedaan kan worden. Tot slot volgt een overzicht met de verwachte wet- en regelgeving en een overzicht van de moties.

1 Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl
2 In het overzicht van de maatregelen wordt per maatregel weergeven welke partijen bij de maatregel betrokken zijn.

Doelen

De zeven doelen van passend onderwijs zijn sinds de verbeteraanpak van 2020 onveranderd.[3] Om deze doelstellingen te bereiken zijn verbeteringen noodzakelijk, die in 2020 in de verbeteraanpak[4] zijn genoemd. Passend onderwijs gaat over de juiste ondersteuning voor ieder kind, en soms is het ook nodig dat er ondersteuning vanuit de zorg wordt geboden. Maatregelen gericht op onderwijsondersteuning in combinatie met zorg zijn ook in deze voortgangsrapportage opgenomen. Daarnaast is in het kader van de verbeteraanpak ook afgesproken om te werken aan de beweging naar inclusief onderwijs.

Het gaat om de volgende doelstellingen:

1. De ondersteuningsbehoefte is leidend.
2. De leerling wordt gehoord.
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust.
4. De ouder is gelijkwaardig partner.
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen.
6. Er is transparantie en verantwoording over de ondersteuningsmiddelen.
7. Er is acceptabele administratieve belasting.

Doelstellingenmonitor passend onderwijs

Om de voortgang op de zeven doelstellingen in kaart te brengen is een doelstellingenmonitor uitgevoerd door SEO economisch onderzoek en Oberon. De nulmeting van juni 2022 is het ijkpunt voor de meting van de voortgang over de jaren heen. Er kunnen geen causale verbanden gelegd worden tussen het beleid en de resultaten uit de meting. De doelstellingenmonitor richt zich uitsluitend op de voortgang op de doelen en niet op achterliggende oorzaken van de resultaten.

Het betreft resultaten in het regulier primair en voortgezet onderwijs en het gespecialiseerd onderwijs.
Bevindingen zijn gebaseerd op ervaringen van leerlingen, ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte, leidinggevenden van samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs, gemeenten (beleidsmedewerkers onderwijs/ zorg, leerplichtambtenaren), schoolbestuurders, schoolleiders, leraren/(groeps)mentoren, intern begeleiders/ondersteuningscoördinatoren en personeel met een rol in het bieden van onderwijsondersteuning (bijvoorbeeld begeleiders of consulenten passend onderwijs) in dienst van het samenwerkingsverband.

3 Beleidsnota evaluatie passend onderwijs | Rijksoverheid.nl
4 Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Doelen

Samenvatting resultaten meting 2025

Hieronder volgt voor elke doelstelling een korte samenvatting van de resultaten. In het hoofdstuk met de voortgang op de maatregelen worden ook relevante resultaten uit de doelstellingenmonitor getoond.

Doelstelling 1: de ondersteuningsbehoefte is leidend

Ouders in het basisonderwijs ervaren hierin een verbetering ten opzichte van de startmeting. Bij een overstap naar een andere school zijn ouders en leerlingen over het algemeen tevreden over de hulp die ze op de nieuwe school krijgen. Bij de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet (speciaal) onderwijs is nog verbetering mogelijk wat betreft uitleg over welke hulp de leerling op de nieuwe school nodig heeft.

Doelstelling 2: de leerling wordt gehoord

Leerlingen worden steeds meer gehoord en hebben een vast aanspreekpunt op school. Hoewel inspraak van leerlingen bij de invulling van ondersteuning volgens schoolleiders in het basis- en voortgezet onderwijs beter geregeld is dan bij de startmeting, blijft dit een aandachtspunt in het basisonderwijs. Ook de route naar onafhankelijk advies is volgens samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs verbeterd, maar net als scholen en ouders denken zij dat deze route bij leerlingen nog onvoldoende bekend is.

Doelstelling 3: de leraar wordt ondersteund en toegerust

Leraren voelen zich redelijk ondersteund.
In het basisonderwijs is dit verbeterd in vergelijking met de startmeting, maar leraren in alle onderwijstypen voelen zich nog steeds belast. Voldoende ondersteunende faciliteiten en begeleiding van leraren blijven daarom aandachtspunten. Het professionaliseringsbeleid in het basisonderwijs is verbeterd, de bereidheid van leraren in het voortgezet onderwijs om verder te leren is daarentegen verminderd. Hoewel er een redelijk positieve houding is tegenover passend onderwijs, is dit in het basisonderwijs verminderd in vergelijking met de startmeting. Leraren worden nog steeds weinig betrokken bij besluitvorming rond passend onderwijs.
In het basisonderwijs is meer kennis van beleid rond passend onderwijs dan bij de startmeting, maar over het algemeen zijn beleid en afspraken nog onvoldoende duidelijk. Een stimulerende schoolcultuur en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor passend onderwijs zijn nog niet vanzelfsprekend in het voortgezet onderwijs.

Doelstelling 4: de ouder is gelijkwaardig partner

Informatie over mogelijkheden voor ondersteuning is voor de meeste ouders duidelijk en goed vindbaar. Ouders van leerlingen in het basisonderwijs vinden dat informatie over de eigen school, jeugdhulp en zorg duidelijker en beter vindbaar zijn dan bij de startmeting. Ouders in alle onderwijstypen voelen zich geholpen en gesteund. Hun inbreng wordt serieus genomen en ouders in het basisonderwijs zijn hier in vergelijking met de startmeting positiever over. Mentoren in het voortgezet onderwijs zijn hierover iets minder positief. Scholen komen wettelijke verplichtingen na en ondersteuningscoördinatoren in het voortgezet onderwijs zijn hier meer tevreden over dan bij de startmeting.

Doelstelling 5: er is een dekkend netwerk in elke regio

Het ondersteuningsaanbod is inzichtelijk en toewijzing is meestal op maat. Hoewel informatie over het aanbod volgens samenwerkingsverbanden beter is dan bij de startmeting, is de vindbaarheid ervan nog onvoldoende. Samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs verloopt goed en is volgens schoolbesturen in het basisonderwijs verbeterd sinds de startmeting.
De aansluiting onderwijs-jeugdhulp blijft om aandacht vragen. Intern begeleiders in het basisonderwijs oordelen positiever over de samenwerking met de gemeente, in tegenstelling tot ondersteuningscoördinatoren in het voortgezet onderwijs. Dat laatste geldt ook voor de samenwerking met jeugdhulp. Volgens beleidsambtenaren van gemeenten is de toegankelijkheid van het aanbod van jeugdhulp en zorg onvoldoende en verminderd sinds de startmeting.

Doelen

Doelstelling 6: er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen

Afspraken over verdeling, doel en inzet van middelen voor passend onderwijs zijn helder. Volgens samenwerkingsverbanden primair onderwijs is dit verbeterd sinds de startmeting. Afspraken over verantwoording worden doorgaans nageleefd. Samenwerkingsverbanden en schoolbesturen primair onderwijs zien verbetering in vergelijking met de startmeting, schoolbesturen voortgezet onderwijs zijn nog niet tevreden. Het is niet vanzelfsprekend dat schoolbesturen elkaar aanspreken op naleving van afspraken en bereikte resultaten. Schoolbesturen primair onderwijs vinden dat dit minder gebeurt in vergelijking met de startmeting. Bij een klein deel van de samenwerkingsverbanden is geen onafhankelijk toezicht op de besteding van middelen geregeld.

Doelstelling 7: er is acceptabele administratieve belasting

Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vinden procedures rond ondersteuning eenvoudig en efficiënt. Intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren vinden taken rond passend onderwijs nuttig, over het algemeen niet ingewikkeld maar wel tijdrovend. Leraren in alle onderwijstypen ervaren de registratie en uitvoering van procedures rond ondersteuning als belastend. Volgens leraren in het basis- en voortgezet onderwijs is deze belasting toegenomen ten opzichte van de startmeting.

Doelen

Samenhang doelen en maatregelen

Hieronder is een overzicht te vinden waarin staat hoe de 25 maatregelen van de verbeteraanpak samenhangen met de doelen van passend onderwijs. Een overzicht van de 25 verbetermaatregelen passend onderwijs is te vinden op pagina 10.

Doelstelling	Maatregelen
1. De ondersteunings-behoefte is leidend.	**M1.** Leerrecht verankeren **M2.** Een landelijke norm voor basisondersteuning **M3.** Strakkere zorgplicht **M4.** Hoorrecht **M6.** Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs **M8.** Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen **M9.** Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak **M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs **M17.** Leraren beter voorbereiden **M22.** Onnodige kosten voorkomen **M25.** Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs
2. De leerling wordt gehoord.	**M1.** Leerrecht verankeren **M4.** Hoorrecht **M5.** Een aanspreekpunt voor elke vo-leerling **M7.** In elk samenwerkingsverband een steunpunt **M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs
3. De leraar wordt onder-steund en toegerust.	**M2.** Een landelijke norm voor basisondersteuning **M6.** Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs **M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs **M14.** Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs **M15.** Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter **M17.** Leraren beter voorbereiden **M18.** Minder administratie voor leraren en school **M19.** Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden **M24.** Voortzetting van Steunpunt Passend Onderwijs **M25.** Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs

Doelen

Doelstelling	Maatregelen
4. De ouder is gelijkwaardig partner.	**M2.** Een landelijke norm voor basisondersteuning **M3.** Strakkere zorgplicht **M6.** Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs **M7.** In elk samenwerkingsverband een steunpunt **M9.** Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak **M10.** Heldere stappen wanneer ouders, school en zorg er niet uitkomen **M11.** Uitspraken van de geschillencommissie bindend **M12.** Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs **M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs

Doelstelling	Maatregelen
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen in elke regio.	**M1.** Leerrecht verankeren **M2.** Een landelijke norm voor basisondersteuning **M3.** Strakkere zorgplicht **M7.** In elk samenwerkingsverband een steunpunt **M8.** Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen **M9.** Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak **M10.** Heldere stappen wanneer ouders, school en zorg er niet uitkomen **M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs **M14.** Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs **M16.** Verbeteren samenwerking Jeugdhulp en school **M19.** Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden **M20.** Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan

Doelen

Doelstelling	Maatregelen
6. Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen.	**M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs **M14.** Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs **M15.** Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter **M19.** Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden **M20.** Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan **M21.** Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht **M22.** Onnodige kosten voorkomen **M23.** Aanpakken van onnodige reserves **M24.** Voortzetting van Steunpunt Passend Onderwijs **M25.** Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs

Doelstelling	Maatregelen
7. Er is acceptabele administratieve belasting.	**M6.** Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs **M13.** Meer en beter toezicht op passend onderwijs **M18.** Minder administratie voor leraren en school **M19.** Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden **M22.** Onnodige kosten voorkomen **M24.** Voortzetting van Steunpunt Passend Onderwijs **M25.** Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs

Maatregelen

Maatregel	Status
1. Leerrecht verankeren	In uitvoering
2. Een landelijke norm voor basisondersteuning	In uitvoering
3. Strakkere zorgplicht	In uitvoering
4. Hoorrecht	✓ Afgerond
5. Een aanspreekpunt voor elke VO-leerling	In uitvoering
6. Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs	✓ Afgerond
7. In elk samenwerkingsverband een steunpunt	✓ Afgerond
8. Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen	In uitvoering
9. Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak	In uitvoering
10. Heldere stappen wanneer ouders, school en zorg er niet uitkomen	✓ Afgerond

Maatregel	Status
11. Uitspraken van de geschillencommissie bindend	✓ Afgerond
12. Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs	✓ Afgerond
13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs	✓ Afgerond
14. Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs	✓ Afgerond
15. Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter	In opstartfase
16. Verbeteren samenwerking jeugdhulp en school	In uitvoering
17. Leraren beter voorbereiden	In uitvoering
18. Minder administratie voor leraren en school	In uitvoering
19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden	✓ Afgerond

Maatregelen

Maatregel	Status
20. Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan	In opstartfase
21. Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht	In uitvoering
22. Onnodige kosten voorkomen	In uitvoering
23. Aanpakken van onnodige reserves	✔ Afgerond
24. Voortzetting Steunpunt Passend Onderwijs	✔ Afgerond
25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs	✔ Afgerond

Samenwerking

Samenwerking met veldpartijen

Voor de uitvoering van de verbeteraanpak passend onderwijs wordt samengewerkt met partijen uit het onderwijsveld en andere betrokken partijen, zoals gemeenten en zorginstellingen. Deze partijen vertegenwoordigen de leerlingen, leraren en andere professionals in de school, ouders en samenwerkingsverbanden.

Het ministerie van OCW staat direct in contact met het veld en organiseert daarnaast regiobijeenkomsten, werkbezoeken en 'Denk mee met OCW'-sessies. Op basis hiervan wordt het beleid – veelal samen met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) – op het gebied van passend onderwijs vormgegeven en aangescherpt.

In de tabel zijn de partijen opgenomen waarmee het meest intensief wordt samengewerkt.

Vertegenwoordiging van	Vertegenwoordigende veldpartij
Jongeren/leerlingen	LAKS, JongPIT, LBVSO, Stem van de vso-leerling, adviesraad Eigenwijsheid
Jeugdhulp	Nederlands Jeugdinstituut, Met Andere Ogen, AJN Jeugdartsen Nederland, Stichting Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Jeugdzorg Nederland
Professionals – leraren	AOb, CNV[5]
Professionals – schoolleiders	AVS
Professionals – intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren	LBBO/FVOV, BiOND
Schoolbesturen	PO-Raad, VO-raad, Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, Sectorraad Praktijkonderwijs, Vivis, Siméa
Samenwerkingsverbanden	ONSwv
Ouders	Ouders&Onderwijs, Balans, IederIn
Ondersteuners in het veld	Stichting Onderwijsconsulenten, Steunpunt Passend Onderwijs, Gedragswerk, Ingrado
Overheid	VNG, Inspectie van het Onderwijs, VWS

5 De AOb en CNV zijn in 2022 uit de overlegtafel passend onderwijs gestapt en zijn niet betrokken bij alle maatregelen, maar wel bij individuele maatregelen zoals: Een landelijke norm basisondersteuning (maatregel 2) en Leraren beter voorbereiden (maatregel 17).

Maatregelen

In dit hoofdstuk is de voortgang van de 25 maatregelen van de verbeteraanpak beschreven[6]. Het hoofdstuk gaat met name in op de geprioriteerde maatregelen en maatregelen waar in 2025 en begin 2026 belangrijke stappen in zijn gezet. Per maatregel staat de aanpak, de behaalde resultaten en met wie er wordt samengewerkt vermeld. Bovendien wordt per maatregel beschreven welke stappen in de toekomst nog gezet gaan worden en welke dilemma's er zijn bij het uitvoeren van de maatregel. Tot slot is per maatregel aangegeven welke stappen professionals in de school, schoolbesturen en/of samenwerkingsverbanden zelf al kunnen nemen. Aan het einde van dit hoofdstuk staat een overzicht met de stand van zaken van de overige maatregelen.

6 De rapportage toont de voortgang op deze maatregelen tot en met peildatum 1 februari 2026.

Maatregel 2
Een landelijke norm voor basisondersteuning

Vertegenwoordigers van leraren en ouders werken samen met het onderwijsveld en het ministerie van OCW om te komen tot een landelijke norm voor basisondersteuning. Een landelijke norm zorgt voor meer duidelijkheid voor leerlingen, ouders, leraren en schoolleiders. Hierdoor weten ze welke ondersteuning minimaal op elke school aanwezig moet zijn.
Een norm helpt ook leraren en de opleidingen, omdat leraren beter weten wat er van ze verwacht wordt en wat leraren moeten weten, kennen en kunnen. Verder zorgt een norm voor minder verschillen tussen regio's.

Dilemma's bij de maatregel

- Veldpartijen hebben verschillende verwachtingen bij de concreetheid of invalshoek van de landelijke norm.
- Het is moeilijk om met een landelijke norm recht te doen aan regionale diversiteit.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Leraren
- Ondersteunend personeel
- Schoolleiders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Inspectie van het Onderwijs
- Overige partijen

Stappen tot nu toe

- Een oproep van voormalig minister Wiersma in 2023 aan de vertegenwoordiging van leraren en ouders om een voorstel voor een landelijke norm te ontwikkelen voor de eerste drie ondersteuningsgebieden.
- Het opleveren van een advies door leraren en ouders voor de invulling van een landelijke norm voor die eerste drie ondersteunings-gebieden, en een advies over het vervolg.
- De vertegenwoordiging van leraren en ouders zijn gestart met het traject om eind 2027 te komen tot een advies voor een volledige landelijke norm voor basisondersteuning.

Vervolgstappen

- De landelijke norm voor basisondersteuning wordt vastgelegd in wet- en regelgeving.

Maatregel 2

Een landelijke norm voor basisondersteuning

Wat kunnen scholen en samenwerkings-verbanden al doen?

- Leraren, ondersteunend personeel en schoolleiders kunnen aan de slag met het al bestaande stappenplan basisondersteuning.
- Daarnaast kunnen zij aan de slag met het advies voor een landelijke norm voor basisondersteuning over de eerste drie ondersteuningsgebieden en de daarbij horende aanbevelingen als het gaat om duidelijkheid en communicatie in de regio.

Onderzoek

Uit de eindmeting van de doelstellingenmonitor blijkt dat leraren in het primair onderwijs meer kennis hebben van het beleid rondom passend onderwijs binnen de eigen school, het schoolbestuur en het samenwerkingsverband dan bij eerdere metingen, maar dat dit nog steeds niet voldoende is. Een deel van de leraren en mentoren geeft aan dat de afspraken over basisondersteuning binnen het samenwerkingsverband en criteria en procedures rond de inzet van extra ondersteuning niet bekend zijn en nauwelijks onder de aandacht van het team worden gebracht. Deze aandachtspunten zijn vergelijkbaar met vorige metingen.
Voor mentoren in het voortgezet onderwijs is het daarnaast niet duidelijk wat van hen verwacht wordt wat betreft het bieden van basisondersteuning, wat tot basisondersteuning behoort en wat tot extra ondersteuning, en wanneer ze externe hulp kunnen inschakelen.

Maatregel 3
Strakkere zorgplicht

Zorgplicht is één van de belangrijkste pijlers van passend onderwijs. Het is daarom essentieel dat deze goed functioneert. Goede uitvoering van de zorgplicht draagt eraan bij dat ook alle kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte een plek krijgen in het onderwijs. Om dit te verbeteren worden acties ingezet.

Betrokkenen
Vertegenwoordiging van:
- Schoolleiders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Inspectie van het Onderwijs
- Steunpunt Passend Onderwijs

Dilemma's bij de maatregel
- Het lerarentekort en de wachttijden in de zorg bemoeilijken het voor sommige scholen om zich aan de zorgplicht te kunnen houden.
- Het kan voor scholen een extra administratieve last met zich mee brengen.
- Het uitvoeren van een gedegen onderzoek door de school (voor de leerlingen met een ondersteunings-behoefte die zich aanmelden) kost tijd en extra administratie.

Maatregel 3
Strakkere zorgplicht

Stappen tot nu toe	Vervolgstappen

• Er is onderzoek gedaan naar de redenen waarom scholen de zorgplicht niet naleven.
• Er zijn op basis van deze redenen maatregelen opgesteld.
• Er is een “denktank” samengesteld met vertegenwoordigers van samenwerkingsverbanden, PO- en VO-raad, schoolleiders, schoolbesturen en Steunpunt Passend Onderwijs om de maatregelen uit te werken en uit te voeren.
	• Maatregelen communiceren aan de Tweede Kamer en aan het veld.
	• Uitvoeren van de maatregelen:
	  • Scholen informeren over wat de zorgplicht inhoudt en hoe de zorgplicht werkt.
	  • Scholen verplichten om aanmeldformulieren, de aanmeldprocedure en informatie over de werking van de zorgplicht op te nemen op de website van de school en in de schoolgids.
	  • Onderzoeken hoe scholen het aantal beschikbare plaatsen openbaar kan maken.
	  • Een leidraad op (laten) stellen over het onderzoek dat scholen moeten doen in het kader van de zorgplicht.
	  • Te verkennen of het wenselijk is dat scholen verplicht advies en hulp vragen aan het samenwerkingsverband bij mogelijke handelingsverlegenheid.
	  • Met de Inspectie van het Onderwijs verkennen hoe we effectiever de zorgplicht kunnen handhaven.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Het Steunpunt Passend Onderwijs heeft al veel informatie over zorgplicht gepubliceerd op haar website. Zij heeft ook een helpdesk om vragen over zorgplicht te beantwoorden. Scholen/schoolbesturen kunnen van deze mogelijkheden gebruik maken. Samenwerkingsverbanden kunnen hun schoolbesturen op deze mogelijkheid wijzen.
- Scholen kunnen de informatie over zorgplicht, hun aanmeldingsprocedure en hun aanmeldingsformulier nu al publiceren op hun website en in de schoolgids.
- Scholen kunnen ouders, als deze bellen voor informatie over aanmelden, erop wijzen dat ouders altijd het recht hebben hun kind schriftelijk aan te melden.
- Scholen kunnen, op het moment dat ze denken handelingsverlegen te zijn, het samenwerkingsverband vragen hen te adviseren hoe ze de leerling toch kunnen ondersteunen.
- Scholen kunnen, bij de aanmelding van een leerling met een ondersteuningsbehoefte, de instelling hebben dat deze leerling welkom is en dat ze gaan onderzoeken wat er nodig is om deze leerling op de eigen school te kunnen ondersteunen.

Maatregel 8
Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen

Het tegengaan van schoolverzuim is essentieel om ervoor te zorgen dat elk kind en iedere jongere een passende plek heeft in het onderwijs en zich kan ontwikkelen. Het mag niet zo zijn dat leerlingen uitvallen of thuiszitten, omdat zij niet de benodigde ondersteuning krijgen. Met de verzuimaanpak werken we aan het terugdringen van het aantal kinderen en jongeren dat onnodig thuiszit. Deze aanpak staat niet op zichzelf maar is in brede zin onderdeel van de verbeteraanpak passend onderwijs.
Zo zijn de onderwijszorgarrangementen, digitaal afstandsonderwijs, het plan van aanpak hoogbegaafdheid en het Wetsvoorstel *Maatwerk in het funderend onderwijs* ook cruciaal voor het tegengaan van schooluitval.

Om schooluitval beter in beeld te krijgen, te voorkomen én terug te dringen heeft voormalig staatssecretaris Paul het Wetsvoorstel *terugdringen schoolverzuim* naar de Tweede Kamer verstuurd. Met dit wetsvoorstel kunnen basisscholen, middelbare scholen en mbo-instellingen sneller, beter en preventief actie nemen bij afwezigheid van leerlingen en mbo-studenten. Ook neemt het aantal langdurige vrijstellingen van de leerplicht af.

Verder wordt er gewerkt aan het Wetsvoorstel *Maatwerk in het funderend onderwijs*, waarin meer ruimte wordt geregeld in het onderwijsprogramma en de onderwijsbekostiging. Hiermee krijgen scholen en samenwerkingsverbanden meer ruimte om voor jeugdigen met een aanvullende ondersteuningsbehoefte een onderwijsprogramma vorm te geven, waar nodig gecombineerd met zorg, dat aansluit op hun behoeften en kan plaatsvinden op een plek waar zij zich veilig voelen en zich verder kunnen ontwikkelen. Ieder kind heeft recht op ontwikkeling, ook als je tijdelijk niet naar school kunt of extra zorg of ondersteuning nodig hebt. Dit gebeurt nu al via onder meer het experiment *Onderwijszorgarrangementen*, dat sinds 1 januari 2023 loopt en waar inmiddels ruim 3000 leerlingen een plek hebben gevonden. Tot 2025 werden thuiszittende jongeren ondersteund middels de subsidieregeling *Wel in ontwikkeling*.

Het plan van aanpak hoogbegaafdheid (vanaf eind 2022) en de subsidieregelingen (2019-2023 en 2023-2025) hebben gezorgd voor een impuls op het gebied van onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen.
De tien maatregelen uit het plan van aanpak hoog-begaafdheid hebben gezorgd voor meer (h)erkenning van, meer kennis over en (maatwerk)aanbod voor (hoog) begaafde leerlingen.

Betrokkenen
Vertegenwoordiging van:
- Leerlingen
- Ouders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Overige partijen

Maatregel 8
Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen

De maatregel om onnodig verzuim en schooluitval te voorkomen is uitgesplitst in 5 submaatregelen

- **Maatregel 8a –**
  Wetsvoorstel verzuim & Digitale school
- **Maatregel 8b –**
  Experiment onderwijszorgarrangementen
  (Zie Stand van zaken overige maatregelen, p. 40-44)
- **Maatregel 8c –**
  (Hoog)begaafdheid
- **Maatregel 8d –**
  Meer ruimte voor thuiszittende jongeren
  (Zie Stand van zaken overige maatregelen, p. 40-44)
- **Maatregel 8e –**
  Wetsvoorstel Maatwerk in het funderend onderwijs

Onderzoek

Uit de eindmeting van de doelstellingenmonitor blijkt dat schoolbesturen in het primair onderwijs aangeven dat ze als bestuur doorgaans geen eigen alternatieven hebben voor kinderen die geen fulltime onderwijs kunnen volgen. Ook hebben niet alle schoolbesturen in het voortgezet onderwijs een procedure om thuiszitters terug te leiden naar het onderwijs.

Schoolleiders in het primair en voortgezet onderwijs zien, net als in de vorige meting, nog enige ruimte voor verbetering wat betreft procedures voor het terugleiden van thuiszitters naar onderwijs, en de mogelijkheden om leerlingen die thuiszitten een aanbod op maat te geven. Schoolleiders in (voortgezet) speciaal onderwijs vinden het aanbod op de eigen school over het algemeen nog niet voldoende dekkend, met name de mogelijkheden om leerlingen die thuiszitten een aanbod op maat te geven. Dit is vergelijkbaar met de vorige meting.

Daarnaast heeft ongeveer de helft van de leerplichtambtenaren de indruk dat er (soms) thuiszitters zijn als gevolg van weigering of 'wedadvisering' door scholen. Leerplichtambtenaren zien discussies tussen instanties over 'wie betaalt wat' als grootste belemmering bij het zoeken naar oplossingen voor thuiszitters. Dit komt overeen met de resultaten uit de vorige meting.

Bijna alle leidinggevenden van samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs zijn van mening dat je buiten de kaders moet durven denken bij het zoeken van oplossingen voor thuiszitters. De landelijke wet- en regelgeving en privacyregels werken hierin belemmerend volgens ongeveer drie vijfde van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden primair onderwijs en drie kwart van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs. Ook ongeveer de helft van de beleidsambtenaren vindt de landelijke wet- en regelgeving en privacyregels een belemmering vormen bij oplossingen voor thuiszitters. Volgens twee derde van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden en eveneens twee derde van de gemeenteambtenaren zijn oplossingen voor thuiszitters nog te veel afhankelijk van 'de goede wil van personen'.

Maatregel 8a
Wetsvoorstel verzuim & Digitale school

De verzuimaanpak levert een bijdrage aan het voorkomen van zorgelijk verzuim van leerlingen en jongeren. Daarvoor moet elk kind gezien en gemist worden als het er niet is, en onderwijs krijgen op een passende plek die aansluit op diens behoeften. Met het wetsvoorstel *Terugdringen schoolverzuim* krijgen scholen, leerplichtambtenaren en samenwerkingsverbanden betere handvatten om hun aanpak voor het voorkomen en tegengaan van verzuim te versterken. Ook wordt beoogd het aantal vrijstellingen van leerplicht te verminderen, in die gevallen waar er wel een goed aanbod vanuit het onderwijs met passende ondersteuning mogelijk is. Daarnaast wordt digitaal afstandsonderwijs onderzocht en gestimuleerd, om te zorgen dat kinderen die niet (volledig) fysiek naar school kunnen zich toch kunnen ontwikkelen en niet hoeven uit te vallen. Eventuele knelpunten in de wet willen we wegnemen.

Dilemma's bij de maatregel

Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim

- Het is belangrijk dat ondersteunende organisaties toegang tot gegevens krijgen om hun taken beter uit te voeren, maar hierbij mag de privacy van leerlingen niet in het geding komen.
- Het is een uitdaging om te zorgen dat de belastbaarheid van betrokken partijen, specifiek van scholen, minimaal blijft, en zij tegelijkertijd betere handvatten krijgen in het voorkomen en terugdringen van verzuim.

Digitaal afstandsonderwijs

- Het is belangrijk om de doelgroep die hier gebruik van kan maken af te bakenen. Enerzijds willen we dat digitaal afstandsonderwijs mogelijk wordt voor ieder kind of jongere voor wie digitaal afstandsonderwijs noodzakelijk is om diens ontwikkeldoelen te bereiken. Anderzijds moeten we waarborgen dat de norm blijft dat onderwijs zoveel mogelijk fysiek op school plaatsvindt, omdat dit uiteindelijk het beste is.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Schoolbesturen
- Leerplichtambtenaren (gemeenten)
- Jeugdartsen
- Samenwerkingsverbanden
- Onderzoekers
- Overige partijen

Maatregel 8a
Wetsvoorstel verzuim & Digitale school

Stappen tot nu toe	Vervolgstappen
Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim • Aanpassen van maatregelen uit het wetsvoorstel naar aanleiding van consultatie en toetsing. • Aanscherpen van het wetsvoorstel naar aanleiding van het Raad van State advies. • Indienen wetsvoorstel bij de Tweede Kamer en nota naar aanleiding van het verslag. • Internetconsultatie Algemene Maatregel van Bestuur terugdringen schoolverzuim. • Gestart met een verkenning naar de veranderende rol van de leerplichtambtenaar. • Gestart met een bredere verkenning naar de Leerplichtwet, het schoolverzuim en het strafrecht. *Digitaal afstandsonderwijs* • Het actieprogramma Digitale School stimuleert het ontwikkelen van maatwerk met digitaal en hybride onderwijs voor leerlingen die een tijd niet of niet volledig naar school kunnen. Belangrijk onderdeel van het actieprogramma is de subsidieregeling *Digitale School*. Met deze subsidie zijn zestien coalities van scholen en samenwerkingsverbanden gestart met het opzetten of doorontwikkelen van een digitale schoolvoorziening. • Bij iedere digitale schoolvoorziening wordt praktijkonderzoek naar de effectiviteit uitgevoerd (eerste tussenrapportage is opgeleverd). • Een landelijke conferentie, themabijeenkomsten, onderzoek en leernetwerken over digitaal afstandsonderwijs aan thuiszittende leerlingen zijn georganiseerd, zowel voor de coalities Digitale School als voor het bredere onderwijsveld.	*Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim* • Plenaire behandeling van het wetsvoorstel bij de Tweede en Eerste Kamer. • Het nader uitwerken van het wetsvoorstel door middel van de Algemene Maatregel van Bestuur en de ministeriële regeling. • In samenwerking met ketenpartners (zie bovenstaande betrokkenen) voortzetten van de ondersteuning en kennisdeling bij de implementatie van het *wetsvoorstel Terugdringen schoolverzuim*. • Voortzetten van de aansluiting op de beweging van schoolaanwezigheid. *Digitaal afstandsonderwijs* • Doorontwikkeling van de 16 digitale schoolvoorzieningen met de subsidie *Digitale school*. • Voortzetting van het praktijkonderzoek bij de digitale schoolvoorzieningen (oplevering van de tweede tussenrapportage in de zomer van 2026) • Organisatie van nieuwe themabijeenkomsten en leernetwerken over digitaal afstandsonderwijs voor de coalities digitale school. Ook wordt er gewerkt aan collectieve voorzieningen voor digitaal afstandsonderwijs en aan de expertisefunctie van de zestien coalities om zo een landelijk dekkend kennisnetwerk op te bouwen. • Landelijke conferentie Digitaal afstandsonderwijs in november 2026.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen zelf al goed verzuimbeleid voeren door onderwijs, gemeente en zorg meer met elkaar te verbinden en onderdelen van het wetsvoorstel al toe te passen. Dit doen ze door ieder kind in beeld te hebben, de samenwerking tussen verschillende organisaties te verduidelijken en vroegtijdig zorgelijk verzuim signaleren en daarover in gesprek gaan met ouders, leerlingen en ketenpartners. Dit kunnen zij bijvoorbeeld doen met behulp deze praktijkkaart, door preventief samen te werken met de leerplichtambtenaar of met inzet van de MAZL-aanpak.
- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen al gebruik maken van de ruimte in wet- en regelgeving om te voorzien in de ontwikkelingsbehoefte van een jeugdige. Kennisdeling over wat wel kan en werkt wordt gestimuleerd. Ondersteuning kan bijvoorbeeld laagdrempelig plaatsvinden via de 'leraar op de fiets' Ook kunnen scholen meer informatie vinden over de mogelijkheden en voorwaarden voor het geven van digitaal onderwijs in de brochure Digitaal afstandsonderwijs voor professionals.

Maatregel 8c
(Hoog)begaafdheid

Er is een passende plek binnen het onderwijs waar (hoog)begaafde leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Het plan van aanpak hoogbegaafdheid (vanaf eind 2022) en de subsidieregelingen (2019-2023 en 2023-2025) hebben gezorgd voor een impuls op het gebied van onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. De tien maatregelen uit het plan van aanpak hoogbegaafdheid hebben gezorgd voor meer (h)erkenning van, meer kennis over en (maatwerk)aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. De opbrengsten kunnen worden geborgd en bestendigd in de praktijk, mede doordat de middelen (23,3 miljoen euro) per 2026 structureel beschikbaar zijn gesteld aan samenwerkingsverbanden.

Dilemma's bij de maatregel

- Er zijn verschillende opvattingen over wat de definitie van hoogbegaafdheid omvat en om welke leerlingen dit gaat.
- Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden krijgen – binnen de wettelijke kaders – de ruimte om passend onderwijs aan te laten sluiten bij de omstandigheden in de regio. De onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes van (hoog)begaafde leerlingen variëren. Hierdoor kan het aanwezige ondersteunings- en onderwijs aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen verschillen.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Scholen en besturen
- Samenwerkingsverbanden
- Kenniscentrum Hoogbegaafdheid (KCHB)
- Experts (hoog)begaafdheid en onderwijs
- Overige (zorg)partijen

Maatregel 8c
(Hoog)begaafdheid

Stappen tot nu toe

- Vanaf 2022 is het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid in opdracht van het ministerie van OCW door het National Talent Centre of the Netherlands (NTCN) ingericht.
- In het najaar van 2022 zijn er veldsessies georganiseerd om de beginsituatie over o.a. het aanbod en mate van kennis(deling) in kaart te brengen. Dit heeft geleid tot een gedeelde visie *Optimale ontwikkelingskansen, ook voor (hoog) begaafde leerlingen* en is de basis van het plan van aanpak hoogbegaafdheid dat eind 2022 is gepresenteerd.
- De opbrengsten en impact van de uitgevoerde maatregelen uit het plan van aanpak hoogbegaafdheid zijn in het voorjaar van 2025 middels focusgroepen in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat er stappen zijn gezet om te zorgen voor meer (h)erkenning en meer passend en dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod.
- Door de subsidieregelingen *Begaafde leerlingen po en vo* (2019-2023) en *Begaafde leerlingen po en vo* 2023-2025 is er meer kennis, meer passend en breder aanbod en betere samenwerking tussen scholen, samenwerkingsverbanden en – in toenemende mate – zorgpartijen. Ook is ingezet op het borgen en versterken van voltijd hb-voorzieningen.
- Eind 2025 zijn de resultaten uit het Impact of Activities in Gifted Education (IMAGE) onderzoek gepubliceerd, dat de impact van de interventies in kaart brengt om het onderwijs aan begaafde leerlingen te verbeteren.
- De structurele middelen voor (hoog)begaafde leerlingen zijn per 2026 opgenomen in de ondersteuningsbekostiging van samenwerkingsverbanden (23,3 miljoen euro), zodat de ontwikkelingen voor het onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen worden voortgezet en opbrengsten geborgd.
- Eind 2025 is door het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid aan alle scholen in Nederland het basisboek Hoogbegaafdheid po en vo verstuurd. Dit kan bijdragen aan professionaliseren van de onderwijsprofessionals en daarmee o.a. vroegtijdig signaleren van (hoog)begaafde leerlingen.

Vervolgstappen

- De ingezette ontwikkelingen op het gebied van kennis en aanbod kunnen worden gecontinueerd (inclusief het borgen van deeltijd of voltijd hb-onderwijs) door middel van de vanaf 2026 structureel beschikbare gestelde middelen voor hoogbegaafdheid.
- De activiteiten van het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid zullen worden gecontinueerd t/m 2030. Dit draagt o.a. bij aan de verbinding van netwerken en professionals en het versterken van de kennis over hoogbegaafdheid, onder andere via webinars en uitwisselingsbijeenkomsten.
- De verbetering van (de informatievoorziening over) het bieden van maatwerk (maatregel 10) wordt meegenomen bij de uitwerking van wetgeving om meer maatwerk mogelijk te maken.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Met de beschikbaar gestelde structurele middelen voor (hoog)begaafde leerlingen kunnen de ingezette ontwikkelingen worden uitgebreid en geborgd. Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen werk blijven maken van een beter passend onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Dat kunnen ze doen op basis van de bevindingen en opbrengsten van de subsidieregelingen, de beschikbare monitoronderzoeken bij de subsidieregelingen en het IMAGE-onderzoek. Daarnaast kunnen ze ook gebruik maken van de informatie en bijeenkomsten georganiseerd door het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid. Ook kunnen ze verder werken aan de samenwerking in de regio (o.a. met zorg) of bijvoorbeeld door het inrichten van peergroep onderwijs.

Maatregel 8e
Wetsvoorstel Maatwerk in het Funderend Onderwijs

Het ministerie van OCW werkt aan het wetsvoorstel *Maatwerk in het Funderend Onderwijs*, waarin meer ruimte wordt geregeld in het onderwijsprogramma en onderwijsbekostiging voor scholen en samenwerkingsverbanden. Het wetsvoorstel bouwt voort op de ervaringen die zijn opgedaan en momenteel nog worden opgedaan in het experiment *Onderwijszorgarrangementen*, de subsidieregelingen *Digitaal afstandsonderwijs* en *Wel in ontwikkeling*.

Met het wetsvoorstel komen er meer mogelijkheden voor scholen en samenwerkingsverbanden om, voor de jeugdigen met een complexe ondersteuningsbehoefte vanwege lichamelijke of psychische oorzaken meer ruimte te bieden voor maatwerk. Het wetvoorstel richt zich op:

- jeugdigen die uit dreigen te vallen van school of al uitgevallen zijn als gevolg van lichamelijke dan wel psychische oorzaken, omdat zij niet het gehele door de school aangeboden onderwijsprogramma kunnen volgen.
- en de niet-ingeschreven jeugdigen (absoluut verzuim, vrijstelling 5 onder a) met een onderwijsperspectief.

Dilemma's bij de maatregel

- Het uitgangspunt is dat de maatwerkmogelijkheden tijdelijk worden ingezet. Via periodieke evaluaties wordt bezien of en wanneer de jeugdige weer het reguliere onderwijsaanbod kan volgen. Hoewel de inzet van het maatwerk in principe tijdelijk van aard is, is het van belang op te merken dat het mogelijk is dat er jeugdigen zijn die structureel gebruik zullen maken van het maatwerk dat met dit wetsvoorstel wordt gerealiseerd.
- De afweging voor de inzet van een maatwerkarrangement moet zorgvuldig gemaakt worden. Dit vraagt afstemming en instemming over de invulling van betrokken partijen, waaronder in ieder geval school, samenwerkingsverband ouders en (indien mogelijk) leerlingen. Het is van belang ervoor te zorgen dat de snelheid in dit proces niet verloren gaat.
- Niet alle scholen en samenwerkingsverbanden hebben hetzelfde aanbod en hebben dezelfde mogelijkheden. Het is daarom mogelijk dat de maatwerkmogelijkheden tussen regio's verschillen.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Onderwijskoepels
- Ouders en leerlingen
- Gemeenten
- Zorgpartners
- Overige partijen

Maatregel 8e
Wetsvoorstel Maatwerk in het Funderend Onderwijs

Stappen tot nu toe	Vervolgstappen
• Beleidsateliers, gesprekken en praktijktoetsen met veldpartijen en koepelorganisaties. • Ervaringen uit het experiment *Onderwijszorgarrangementen,* de subsidieregeling *Wel in Ontwikkeling* en *Digitaal afstandsonderwijs.* • Voorbereidingen voor het Wetsvoorstel *Maatwerk in het funderend onderwijs.*	• Indienen van het Wetsvoorstel ter internetconsultatie voor de zomer van 2026.

Wat kunnen scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen op dit moment ook al binnen de huidige wet- en regelgeving maatwerk bieden aan de jeugdigen die dit nodig hebben. Hierbij kan o.a. gebruik gemaakt worden van:
  - Beleidsregel Afwijking onderwijstijd
  - Mogelijkheden en voorwaarden voor het geven van digitaal onderwijs
- Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden die deelnemen aan het experiment *Onderwijszorgarrangementen* hebben voor de periode van 5 jaar (2023 t/m 2027) ruimte om af te wijken van onderwijstijd, onderwijslocatie, onderwijsinhoud en onderwijsbekostiging.
- Via de subsidieregeling *Ondersteuning en preventie thuiszittende jeugdigen* is meer ruimte voor onderwijs en -ontwikkelaanbod aan niet-ingeschreven jeugdigen (tot kalenderjaar 2028).
- Als onderdeel van het actieprogramma *Digitale school* zijn zestien coalities van scholen en samenwerkingsverbanden bezig met het opzetten van regionale voorzieningen voor digitaal afstandsonderwijs.

Maatregel 9
Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak

Alle leerlingen hebben recht op een passende plek binnen het onderwijs. Als onderwijspartijen er onderling niet uitkomen en een impasse ontstaat waardoor het kind geen passende plek krijgt, moet dit doorbroken worden. Partijen moeten eerst door middel van overleg tot een passende en gedragen oplossing proberen te komen ("doorzettingskracht"). Hierbij wordt de inbreng van leerlingen en hun ouders en de relevante (onderwijs)professionals meegenomen.
Als partijen er onderling toch niet uitkomen, dan neemt het samenwerkingsverband een bindend besluit voor het onderwijs: "doorzettingsmacht". Het vastleggen hiervan in wetgeving voorkomt vrijblijvendheid.

Soms is er een impasse tussen onderwijs en zorg. Hiervoor wordt samengewerkt met het ministerie van VWS om de onderlinge samenwerking te verbeteren en impasses dat onderwijs en zorg betreft te kunnen doorbreken. Een zogenaamde "doorbraakaanpak" voor onderwijs en zorg zorgt ervoor dat er snellere besluiten worden genomen. Op landelijk niveau wordt gezorgd dat de samenwerking en onderlinge afspraken geborgd worden in wet- en regelgeving.

Dilemma's bij de maatregel

- Er zijn verschillende ideeën over de ideale invulling van doorzettingmacht die soms haaks op elkaar staan, waar niet volledig aan tegemoet gekomen kan worden.
- Het samenwerkingsverband gaat besluiten in een impasse waar zij mogelijk zelf al betrokken zijn geweest. Maar volledig onafhankelijke actoren beschikken niet over de kennis om dit besluit te nemen.
- Doorzettingsmacht is bedoeld om een sluitstuk te zijn, maar dit zal het niet zijn in het geval dat ouders de geadviseerde of besloten passende plaats niet accepteren. Dan heeft het kind of de jongere geen plaats in het onderwijs. Ook doorzettingsmacht is niet volledig sluitend: wanneer ouders de geadviseerde of besloten passende plaats niet kunnen of willen accepteren, dan heeft het kind of de jongere geen plaats in het onderwijs.

Betrokkenen
Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Scholen
- Samenwerkingsverbanden
- Overige partijen zoals Gedragswerk, Onderwijsconsulenten, Ingrado, CCE etc.
- Ministerie van VWS

Maatregel 9
Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak

Stappen tot nu toe	Vervolgstappen
• Veldsessies over de probleemanalyse en oplossingsrichtingen voor het inrichten van doorzettingsmacht. • Flitspeiling naar het gebruik van doorzettingsmacht door samenwerkingsverbanden po en vo (september 2025).	• In 2026 wordt verder gewerkt aan de concrete uitwerking zoals voorgesteld. Met het veld zal gekeken worden hoe de concrete uitwerking zo goed mogelijk tegemoet komt aan de problematiek en aan de geschetste zorgen of nadelen. • Traject om de benodigde elementen voor doorzettingskracht en -macht vast te leggen in wet- en regelgeving.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen in hun ondersteuningsplan al afspraken maken over de procedure bij vastgelopen casuïstiek en het beleggen van doorzettingmacht. Daarbij kunnen ze gebruik maken van de handreiking: doorzettingmacht organiseren.
- Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen met gemeente en zorgaanbieders de samenwerking rondom onderwijs en zorg steviger vormgeven en daarbij afspraken maken over procedures als casuïstiek vastloopt waarbij zowel ondersteuning vanuit onderwijs en zorg nodig is.

Maatregel 10
Heldere stappen wanneer ouders, school en zorg er niet uitkomen

Ouders kennen hun kind en weten vanuit de thuis-situatie veel over wat juist helpt of wat averechts werkt bij het bieden van ondersteuning. Vanuit deze kennis moeten ze een gelijkwaardig gesprekspartner zijn. Om die gesprekspartner te kunnen zijn hebben ouders recht op duidelijke en transparante informatie over hun rechten en plichten in passend onderwijs en die van hun kinderen. Hier hoort ook informatie bij over wat ouders kunnen doen als ze het niet eens zijn met beslissingen van scholen of samenwerkingsverbanden over passend onderwijs aan hun kind.

Dilemma's bij de maatregel

- In de huidige geschillenregeling passend onderwijs is geen bindende advisering opgenomen. Sommige betrokkenen vinden de escalatieladder daardoor niet "sluitend".
- De interactieve overzichtsplaat passend onderwijs beschrijft vijf veel voorkomende situaties. Het is niet mogelijk alle situaties die zich kunnen voordoen bij passend onderwijs te beschrijven, hoewel hier soms wel behoefte aan is.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Ouders
- Leerlingen
- Samenwerkingsverbanden
- Ouder- en jeugdsteunpunten
- Inspectie van het Onderwijs
- Steunpunt Passend Onderwijs

Stappen tot nu toe

- Er zijn van 2023-2025 sessies georganiseerd met een groot aantal vertegenwoordigers van relevante stakeholders om in kaart te brengen welke situaties het meest voorkomen in passend onderwijs en welke stappen kunnen worden ondernomen om tot een oplossing te komen in die situaties.
- Uit de geïdentificeerde situaties zijn de 5 meest voorkomende uitgewerkt en samengevoegd in een interactieve overzichtsplaat passend onderwijs.
- De overzichtsplaat is gepubliceerd. Middels mails en nieuwsbrieven zijn alle relevante partners op de overzichtsplaat geattendeerd. Hiermee is deze maatregel afgerond.

Maatregel 10
Heldere stappen wanneer ouders, school en zorg er niet uitkomen

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen kunnen de overzichtsplaat op hun website opnemen.
- Scholen kunnen de overzichtsplaat actief gebruiken bij gesprekken met ouders.
- Samenwerkingsverbanden, inclusief de ouder- en jeugdsteunpunten, kunnen de overzichtsplaat op hun website opnemen.
- Samenwerkingsverbanden kunnen met gemeenten afspreken dat gemeenten de overzichtsplaat op hun website opnemen en aan hun uitvoeringsinstanties zoals consultatiebureaus vragen dit ook te doen.

Onderzoek

Uit de eindmeting van de doelstellingenmonitor blijkt dat ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte over het algemeen van mening zijn dat informatie over het aanbod van ondersteuning op de eigen school goed te begrijpen en vindbaar is. Nadere analyse laat zien dat ouders van leerlingen in primair onderwijs de informatie over de eigen school en over de jeugdhulp en zorg duidelijker en beter vindbaar achten dan in de startmeting. Echter blijkt dat op een aantal aspecten nog verbetering mogelijk is. Ouders in alle onderwijstypen hebben nog enige moeite om informatie op de scholen in de regio met elkaar te vergelijken. Ook is het voor ouders niet altijd duidelijk waar zij terechtkunnen met vragen over hulp op scholen in de regio. Daarnaast hebben ouders in het voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs behoefte aan meer duidelijkheid over waar zij terechtkunnen met vragen over jeugdhulp en zorg. Tot slot is er volgens ouders in het (voortgezet) speciaal onderwijs verbetering mogelijk als het gaat om duidelijkheid over het aanbod op reguliere scholen en speciale scholen/voorzieningen.

Maatregel 12
Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs

Het is erg belangrijk dat scholen een melding maken bij Veilig Thuis (VT) op het moment dat er een vermoeden is van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Helaas komt het voor dat er meldingen door de school bij Veilig Thuis worden gemaakt vanwege een geschil met ouders om (het soort) passend onderwijsaanbod. Met deze maatregel wordt ingezet op het voorkomen dat deze meldingen bij Veilig Thuis terecht komen.

Betrokkenen
Vertegenwoordiging van:
- Ouders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Landelijk Netwerk Veilig Thuis

Stappen tot nu toe

- Oudervereniging Balans Digitaal heeft, met financiering van en in samenwerking met het ministerie van OCW, Landelijk Netwerk Veilig Thuis en Ouders & Onderwijs, een brochure ontwikkeld om ouders en onderwijsprofessionals te informeren over een VT-melding bij onenigheid over passend onderwijs.
- De brochure is o.a. gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid en er is in verschillende nieuwsbrieven aandacht aan besteed.
  Hiermee is deze maatregel afgerond.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden doen?

- Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden dienen het juiste gebruik van de meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling te bevorderen in het onderwijs.
- Daarnaast kunnen zij ook onder de aandacht brengen wat de te nemen stappen zijn voor professionals en ouders als er een impasse is/dreigt te ontstaan tussen ouders en school over passend onderwijs.

Maatregel 16a
Zorg in onderwijstijd

Leerlingen moeten naar school kunnen gaan en hun schoolloopbaan ongehinderd kunnen voortzetten, ook als zij ondersteuning, hulp of zorg nodig hebben. Met de verbeteraanpak voor Zorg in Onderwijstijd wordt ingezet op een aantal acties per cluster van het speciaal onderwijs, gericht op het bevorderen van de samenwerking om zorg in het gespecialiseerd onderwijs zoveel mogelijk collectief in te kopen bij één zorg- of jeugdaanbieder. Leerlingen kunnen zo tijdens onderwijstijd de benodigde en passende zorg krijgen, waardoor kinderen zich naar hun leerpotentieel kunnen ontwikkelen en is er meer rust in de klas.

De kern van de verbeteraanpak bestaat uit de volgende elementen:

Het aanpassen van wetgeving voor cluster 3 en 4 onderwijs

- Zowel in de Jeugdwet als in onderwijswetgeving zal worden geregeld dat gemeenten, samenwerkingsverbanden en – waar nodig – zorgkantoren overleg voeren over het zoveel mogelijk in samenhang aanbieden van onderwijsondersteuning, langdurige zorg en jeugdhulp op scholen voor speciaal onderwijs in cluster 3 en 4. Betrokken partijen worden aangemoedigd afspraken zo veel mogelijk op regionaal niveau te maken, en bij voorkeur collectief te organiseren. Om het veld te ondersteunen bij het maken van (bestuurlijke) afspraken, wordt bezien op welke manier informatie en ondersteuning geboden kan worden.

Toetreden tot Landelijk Transitiearrangement (LTA) voor cluster 1 en 2

- In het cluster 1 en 2 zijn geen samenwerkingsverbanden, waardoor het aanpassen van wetgeving geen verbetering geeft. Daarnaast is de hulp- en ondersteuningsbehoefte voor leerlingen in cluster 1 en 2 altijd schaars beschikbaar, hoog specialistisch en voor een beperkt aantal leerlingen. Daarom is jeugdhulp op school, net als de overige jeugdhulpaanspraken voor deze doelgroep, voor leerlingen in cluster 1 en 2 recent opgenomen in het LTA.

Maatregel 16a
Zorg in onderwijstijd

Dilemma's bij de maatregel

- Onderwijs en zorg vallen onder drie verschillende stelsels, namelijk Jeugdwet, Wet langdurige zorg en onderwijs, met allen hun eigen maatschappelijke opgaven, (bekostigings-) systematiek, regio-indelingen en wettelijke voorschriften. Dat zorgt voor complexiteit en onduidelijkheid, ook vraagt afstemming in de praktijk veel tijd.
- Er is op dit moment al veel mogelijk, maar het succes daarvan blijkt sterk afhankelijk van individuele 'kartrekkers'. Dit betekent kwetsbaarheid en afhankelijkheid voor het (structureel) organiseren van Zorg in Onderwijstijd. De verbeteraanpak en de daarbij behorende wetsaanpassingen wordt een eerste stap genomen om scholen, gemeenten, zorgkantoren en samenwerkingsverbanden te stimuleren tot het maken van duidelijke en dekkende afspraken.
- Een bepaling in de Jeugdwet om jeugdhulp in het gespecialiseerd onderwijs verplicht in te zetten als vrij toegankelijke voorziening is niet mogelijk, omdat dit een disproportionele inbreuk op de beleidsvrijheid van gemeenten betekent, die niet verenigbaar is met de decentrale inrichting van de Jeugdwet.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Zorgorganisaties
- Zorgkantoren
- Ouders en leerlingen
- Onderwijskoepels
- Overige partijen

Maatregel 16a
Zorg in onderwijstijd

Stappen tot nu toe

- Er is tot en met 2026 extra geld beschikbaar voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking, vanuit een verlengde tijdelijke EMB-regeling.
- Zorgarrangeurs ondersteunen sinds 2020 scholen bij het organiseren van zo regelarm en collectief mogelijk financieren van Zorg in Onderwijstijd binnen de huidige wet- en regelgeving.
- Er zijn verschillende Oplossingenlabs georganiseerd waarin onderwijs- en zorgpartijen vanuit het hele land kennis, ervaringen en voorbeelden uitwisselen op het gebied van Zorg in Onderwijstijd.
- Er is door de organisatoren van de Oplossingenlabs (Nji, VNG, Sectorraad GO, VGN en de Onderwijsconsulenten) gewerkt aan een Leidraad met handvatten om binnen de huidige wet- en regelgeving te komen tot een gezamenlijke en collectieve inzet van ZiO. Ook ZiO voorbeelden die in het land plaatsvinden worden hierin opgenomen. Deze leidraad is in het najaar van 2025 gepubliceerd en zal periodiek worden geüpdatet.

Vervolgstappen

- De inzet van de zorgarrangeurs wordt ook in 2026 en 2027 gecontinueerd en er vinden opnieuw Oplossingenlabs plaats in 2026.
- Met het oog op de inhoudelijke samenhang met het wetsvoorstel *Reikwijdte jeugdzorg*, is de inzet de beoogde wetsaanpassingen op te nemen in dit wetsvoorstel.
- De Hervormingsagenda Jeugd en de route naar inclusief onderwijs bieden mogelijkheden om vervolgstappen te zetten om jeugdhulp en -welzijn steviger te verbinden met het onderwijs.

Wat kunnen scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden, gemeenten en zorgpartners kunnen nu al, binnen de huidige wet- en regelgeving, afspraken maken over het organiseren en financieren van de zorg in onderwijstijd. Hierbij kunnen voorbeelden vanuit het onderzoek van DSP en Oberon, de voorbeelden uit de Oplossingenlabs en uit de leidraad die in 2025 is gepubliceerd worden gebruikt om verder met elkaar in gesprek te gaan.

Maatregel 16b
Brugfunctie: de schakel tussen ouders, leerlingen en school

Moeilijke omstandigheden thuis, bijvoorbeeld op het gebied van financiën, zorg of gebrek aan kennis van de Nederlandse taal, kunnen de ontwikkeling van leerlingen in de weg staan. Met de brugfunctie kan een verbinding worden gelegd tussen het gezin thuis, het kind op school en professionals, instanties en partners in de wijk. Zo hebben ouders iemand die hen helpt, kan het schoolteam zich blijven concentreren op hun kerntaak en komen leerlingen beter aan leren toe.

Dilemma's bij de maatregel

- Met het budget voor de regeling *Brugfunctionaris* kon 15% van de scholen in elke sector een subsidie aanvragen. Er zijn meer aanvragen ingediend dan we konden toekennen.
- Een breed gedeeld beeld van wat wel en niet werkt, hoe de brugfunctie zich verhoudt tot bestaande ondersteunende functies en wat de brugfunctie tot een succes maakt, ontbreekt nog. Dit wordt de komende jaren in kaart gebracht met het onderzoek van Oberon en Kohnstamm Instituut dat naast de subsidieregeling loopt.
- Een mogelijk risico is dat de brugfunctionaris de lokale samenwerking tussen wijkteam, schoolteam, welzijnsorganisaties en zorgverleners complexer maakt of taken overneemt van een van deze partijen. Het is daarom belangrijk dat scholen met deze partijen afspraken hebben gemaakt en dat de brugfunctionaris kennis heeft van het bestaande ondersteuningsaanbod (in de wijk).

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolleiders en brugfunctionarissen
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Ministeries van VWS en SZW
- Gelijke Kansen Alliantie
- Jeugdeducatiefonds
- Onderzoeksbureaus Oberon en Kohnstamm Instituut
- Overige partijen

Maatregel 16b
Brugfunctie: de schakel tussen ouders, leerlingen en school

Stappen tot nu toe

- Pilot brugfunctionaris van Gelijke Kansen Alliantie uitgevoerd op 20 po-scholen en netwerk-bijeenkomsten door Gelijke Kansen Alliantie en Jeugdeducatiefonds voor brugfunctionarissen en schoolleiders.
- Beschikbaar stellen van € 51,8 miljoen via een driejarige subsidieregeling om initiatieven uit te breiden en te versterken. Er wordt momenteel gewerkt aan de verdere uitwerking van de subsidieregeling voor de periode 2027-2029.
- Brochure met voorbeelden van scholen met een brugfunctie, ter inspiratie voor scholen die hiermee aan de slag willen gaan.
- Monitoringsonderzoek door Oberon en Kohnstamm Instituut en kennisdelingsactiviteiten (leerkringen, workshops en opzetten poule van ambassadeurs) door Jeugdeducatiefonds en Hanze Hogeschool Groningen.
- Publicatie vierdelige webinarreeks over de brugfunctionaris door de Gelijke Kansen Alliantie, Hanze, Hogeschool Rotterdam, Gemeente Groningen en het Jeugdeducatiefonds.
- Structurele inzet van brugfunctionarissen op basisscholen in Groningen en Noord-Drenthe als onderdeel van de sociale agenda voor het herstel van de regio. Hiervoor is jaarlijks €6,4 miljoen beschikbaar gesteld voor de komende 30 jaar om de impact van de gaswinningsproblematiek op gezinnen te verkleinen en de kansengelijkheid te vergroten.

Vervolgstappen

- Ontwikkeling handreiking brugfunctionaris: lancering begin schooljaar 2026-2027.
- Duurzame vormgeving van de beschikbare middelen na afloop van de driejarige subsidie-regeling. Vanaf 2029 worden de drie programma's *Schoolmaaltijden, Brugfunctionaris* en ook *School en Omgeving* samengevoegd in één gecombineerde aanvullende bekostigingsregeling voor scholen.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen en schoolbesturen kunnen in afstemming met samenwerkingsverbanden en gemeenten in kaart brengen hoe de verbinding school, thuis en andere partners is vormgegeven, of dit kan worden versterkt door de inzet van een brugfunctie en welke samenwer-kingsafspraken tussen partners hiervoor van belang zijn. Dat geldt ook voor scholen die geen subsidie van het Rijk ontvangen.

Maatregel 21
Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht

Samenwerkingsverbanden spelen een belangrijke rol in het stelsel van passend onderwijs. Het is belangrijk dat samenwerkingsverbanden een goede governance hebben, waarbij helder is wat de rollen en verantwoordelijkheden zijn van de verschillende actoren binnen het samenwerkingsverband. Hiermee kan ondersteuning voor leerlingen nog beter tot stand komen.
Alle leden van het intern toezicht moeten onafhankelijk zijn, zodat we belangenverstrengeling voorkomen en er kritische tegenspraak kan plaatsvinden binnen een samenwerkingsverband. Hiervoor is een wetstraject gestart.

Dilemma's bij de maatregel

- Samenwerkingsverbanden bewegen in zijn algemeenheid al toe naar onafhankelijk intern toezicht. Sommige van hen zullen de maatregel en de wettelijke verplichting daarom overbodig vinden.
- Meer onafhankelijkheid van het intern toezicht bij samenwerkingsverbanden zou kunnen leiden tot minder betrokkenheid van de schoolbesturen. Hiervoor zijn daarom mogelijk maatregelen nodig.

Betrokkenen
Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Inspectie van het Onderwijs
- Overige partijen

Maatregel 21
Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht

Stappen tot nu toe	Vervolgstappen
• Voorbereiding van een wetsvoorstel om onafhankelijk intern toezicht bij samenwerkingsverbanden te verplichten.	• Eind februari 2026 gaat het wetsvoorstel *bevordering bestuurlijke kwaliteit en integriteit funderend onderwijs* in internetconsultatie, waar deze maatregel in opgenomen is. • Aanbieding aan de Raad van State voor advisering, en de Tweede en Eerste Kamer voor behandeling.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Samenwerkingsverbanden kunnen voor het interne toezicht consequent onafhankelijke nieuwe leden kiezen.
- Samenwerkingsverbanden kunnen gebruik maken van de Code goed bestuur (po/vo), de Code goed toezicht (VTOI-NVTK), de handreiking Onafhankelijk voorzitter en diverse onderzoeksrapporten van onder meer de Inspectie van het Onderwijs over de governance bij samenwerkingsverbanden.

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 1	Leerrecht verankeren	Het leerrecht, waarmee we erkenning geven aan het recht dat ieder kind heeft om te leren, wordt bereikt wanneer er voor elk kind een passend aanbod is. Daarmee is leerrecht inherent aan de bedoeling van passend onderwijs. We verankeren dit onder meer door een landelijke norm van basisondersteuning, de zorgplicht van de scholen en de verantwoordelijkheid voor samenwerkings-verbanden om te zorgen voor een regionaal dekkend aanbod.
Maatregel 4	Hoorrecht	Met ingang van 1 augustus 2025 zijn alle scholen in het funderend onderwijs en het speciaal onderwijs verplicht om met leerlingen te praten over hun ontwikkelingsperspectief (OPP). Scholen moeten de input van de leerling meewegen in het opstellen, bijstellen en vaststellen van het OPP. Scholen moeten aan de leerling terugkoppelen hoe diens mening is meegenomen. Verder moeten scholen aan alle leerlingen vragen wat ze van het ondersteuningsaanbod vinden voordat ze de schoolgids vaststellen. In de schoolgids staat wat leerlingen hebben gezegd en wat de school met die inbreng heeft gedaan.
Maatregel 5	Een aanspreekpunt voor elke vo-leerling	In de volgende aanpassing van het programma van eisen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden zal dit nadrukkelijker worden opgenomen als eis voor schoolbesturen.
Maatregel 6	Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs	Met ingang van 1 augustus 2025 zijn alle scholen in het funderend onderwijs en het gespecialiseerd onderwijs verplicht om in de schoolgids op te nemen welke extra ondersteuning de school kan bieden aan leerlingen en de basisondersteuning die aanwezig is.
Maatregel 7	In elk samenwerkingsverband een steunpunt	Met ingang van 1 januari 2025 is elk samenwerkingsverband dit verplicht.

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 8b	Experiment onderwijszorgarrangementen	Het experiment *Onderwijszorgarrangementen* geeft deelnemende onderwijszorginitiatieven vanaf 2023 vijf jaar de mogelijkheid om meer maatwerk te bieden. Het gaat om ruimte op het gebied van onderwijslocatie, onderwijsinhoud, onderwijstijd en onderwijsbekostiging, zodat jeugdigen met een complexe ondersteuningsbehoefte op het gebied van onderwijs en zorg weer en beter tot ontwikkeling en onderwijs kunnen komen. Op dit moment hebben ruim 3000 leerlingen gebruik gemaakt van deze ruimte.
Maatregel 8d	Meer ruimte voor thuiszittende jongeren	Subsidieregeling *Wel in ontwikkeling* is in 2025 afgerond. De geleerde lessen worden meegenomen in het wetsvoorstel *Maatwerk in het funderend onderwijs*. Samenwerkingsverbanden konden zich in 2025 inschrijven voor de subsidieregeling *Ondersteuning en preventie thuiszittende* jeugdigen voor het inkopen van initiatieven die jongeren teruggeleiden naar onderwijs. Daarnaast kunnen ze deelnemen aan de tournee en kennisnemen van alle informatie over wat er al kan binnen de bestaande wet- en regelgeving.
Maatregel 11	Uitspraken van de geschillencommissie bindend	Deze maatregel is eerder afgerond.
Maatregel 13	Meer en beter toezicht op passend onderwijs	Deze maatregel is eerder afgerond.
Maatregel 14	Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs	De brochure Helderheid rond passend onderwijs, die in het voorjaar van 2022 is gepubliceerd, kan worden benut om meer duidelijkheid te verkrijgen over het beleid en de afspraken rondom passend onderwijs. Daarnaast wordt er gewerkt aan de landelijke norm voor basisondersteuning: deze moet leiden tot meer duidelijkheid voor leraren (zie maatregel 2). Verder wordt gewerkt aan een betere ondersteuning en toerusting van leraren (zie maatregel 17).

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 15	Meer betrokkenheid en inspraak voor leraren; middelen transparanter	Op dit moment wordt gekeken naar de precieze uitwerking van deze maatregel.
Maatregel 16	Verbeteren samenwerking jeugdhulp en school	In het wetsvoorstel *Reikwijdte Jeugdwet* is opgenomen dat scholen en gemeenten afspraken maken over goede aansluiting tussen de ondersteuning op school en het werk van de lokale teams. Met betrekking tot die lokale teams is een convenant mede ondertekent door OCW en wordt nog een aanvullende module uitgewerkt specifiek gericht op de aansluiting met onderwijs. In het experiment *onderwijszorgarrangementen* hebben scholen en samenwerkingsverbanden de ruimte om beter maatwerk te bieden, door onderwijs bijvoorbeeld ook op een zorglocatie aan te bieden. Deze ruimte zal met de wet Maatwerk structureel worden geborgd.
Maatregel 17	Leraren beter voorbereiden	In de brief van april 2025 zijn stappen aangekondigd naar aanleiding van onderzoeksrapporten, om tot passende ondersteuning van leerlingen en studenten in de klas te komen. Deze stappen richten zich op een doorgaande ontwikkelingslijn voor leraren en meer ondersteuning voor leraren in de klas. Door het Opleidingsberaad Leraren is in november een aparte thema-sessie georganiseerd met afgevaardigden vanuit het project herijking bekwaamheidseisen, 10voordeleraar en leraren-opleidingen om een scherper totaalbeeld te krijgen hoe het thema momenteel al in de lopende en net afgeronde herijkingen van de landelijke kaders is verwerkt en welke aanvullende stappen eventueel nodig of mogelijk zijn om te voorzien in de behoefte aan expertise rond passend en inclusief onderwijs. De uitkomsten hiervan worden in de volgende werkgroep opleiden besproken.

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 18	Minder administratie voor leraren en school	In de brief van mei 2025 zijn stappen aangekondigd. De verkenning naar afspraken over gegevens-uitwisseling tussen ICT-systemen is gestart. Edu-V onderzoekt of een afsprakenstelsel en keurmerk, gebaseerd op gezamenlijke standaarden voor koppelingen, kan bijdragen aan efficiëntere en veilige informatie-uitwisseling, passend bij wet- en regelgeving en het principe van gegevensminimalisatie rond toelaatbaarheidsprocedures. Middels het “Verbetertraject OPP” worden trainingen gegeven in de herziene handreiking OPP. Deze trainingen en communicatie over het OPP moeten ertoe leiden dat scholen een functioneel OPP gaan opstellen. Dit is een OPP dat enerzijds de wettelijke vereisten bevat en geen overbodige administratie vergt en dat anderzijds functioneel is voor de aanpak op school (en thuis) en helpend in de samenwerking binnen schoolteams en met professionals, ouders en leerlingen.
Maatregel 19	Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden	Deze maatregel is eerder afgerond.
Maatregel 20	Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan	De Inspectie van het Onderwijs controleert elk jaar of de ondersteuningsplannen zijn ingediend en of deze aan de wettelijke eisen voldoen. Verder wordt op dit moment gekeken naar de precieze uitwerking van deze maatregel.
Maatregel 22	Onnodige kosten voorkomen	De uitwerking hiervan wordt meegenomen in de ontwikkelagenda samenwerkingsverbanden, mede naar aanleiding van de motie Soepboer.

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 23	Aanpakken van onnodige reserves	In 2025 heeft de rechtbank uitspraak gedaan in de door de samenwerkingsverbanden aangespannen zaak over de generieke korting die was toegepast in het kader van maatregel 23. De rechtbank heeft de samenwerkingsverbanden in het gelijk gesteld. Het ministerie van OCW heeft besloten hier niet tegen in beroep te gaan. De korting is vervolgens teruggedraaid.
Maatregel 24	Voortzetting Steunpunt Passend Onderwijs	Deze maatregel is eerder afgerond.
Maatregel 25	Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs	Deze maatregel is eerder afgerond.

Verwachte wet- en regelgeving

Hieronder staat een overzicht van de verwachte wet- en regelgeving rondom de verbeteraanpak passend onderwijs. Bij de implementatie bouwt het ministerie van OCW altijd een overgangsperiode in, zodat scholen en samenwerkingsverbanden de tijd krijgen om de maatregel in te voeren, passend bij hun organisatiestructuur.

Wetvoorstel	Draagt bij aan		Planning
1. Wetsvoorstel terugdringen verzuim • Het verzuimbeleid van scholen wordt aangescherpt via richtinggevende elementen • De wijze van het registreren van verzuim wordt eenduidig • De mogelijkheid wordt voor scholen geëxpliciteerd voor het geven van een signaal zorgelijk verzuim • Leerplichtambtenaren en samenwerkingsverbanden passend onderwijs worden beter toegerust om verzuim tegen te gaan • Het onderwijskundig perspectief wordt verplicht betrokken bij de vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet • De vrijstelling wordt variabel in duur.	**Maatregel 8**	Meer mogelijk maken om verzuim en uitval te voorkomen.	Parlementaire behandeling: Q1/Q2 2026 Beoogde (gefaseerde) inwerkingtreding: • Maatregelen vrijstelling 5 onder a: 1 januari 2027 • Overige maatregelen: 1 augustus 2027
2. Wetsvoorstel bevordering bestuurlijke kwaliteit en integriteit funderend onderwijs • Onafhankelijk intern toezicht binnen de samenwerkingsverbanden.	**Maatregel 21**	Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht.	Internetconsultatie: Q1 2026 Parlementaire behandeling: 2027 Beoogde inwerkingtreding nog nader te bepalen.

Verwachte wet- en regelgeving

Wetvoorstel	Draagt bij aan		Planning
3. Wetsvoorstel landelijke norm basisondersteuning • (Hoog)begaafdheid • Lezen/spellen en dyslexie • Leergedrag (taak-/werkgedrag, executieve functies)	**Maatregel 2**	Een landelijke norm voor basisondersteuning.	Internetconsultatie: 2027 Parlementaire behandeling: 2027 Beoogde inwerkingtreding nog nader te bepalen.
4. Wetsvoorstel centralisatie ondersteuning bij onderwijs aan zieke leerlingen • Landelijke organisatie i.p.v. regionale • Andere bekostigingswijze	**Maatregel 1**	Meer mogelijk maken om verzuim en uitval te voorkomen.	Parlementaire behandeling: EK Q1 2026 Beoogde inwerkingtreding: 1 januari 2027
5. Wetsvoorstel nieuwe bekostigingssystematiek lwoo en pro • Rechtstreekse financiering praktijkonderwijs • Nieuwe verdeelsleutel lwoo met overgangsperiode van 5 jaar • Periodieke herijking lwoo-verdeelsleutel	**Maatregel 25**	Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak.	*De planning is nog niet gereed.*

Verwachte wet- en regelgeving

Wetvoorstel	Draagt bij aan		Planning
6. Wetsvoorstel Maatwerk • Op basis van onder meer het experiment *Onderwijszorgarrangementen*, de subsidieregeling *Digitale school* en de subsidieregeling *Wel in ontwikkeling* wordt gewerkt aan meer mogelijkheden voor maatwerk. • Dit maatwerk kan onder meer zijn het organiseren van een aanbod (op het gebied van onderwijs, ondersteuning, of een combinatie van onderwijs en zorg) op een andere locatie dan de school bijvoorbeeld door digitaal onderwijs, op basis van een aangepast programma en in een deel van de onderwijstijd.	**Maatregel 8**	Meer mogelijk maken om verzuim en uitval te voorkomen.	Internetconsulatie voor de zomer van 2026 en planning gericht op inwerkingtreding 1 januari 2028.
7. Wetsvoorstel doorzettingsmacht • Het samenwerkingsverband krijgt de taak om doorzettingskracht en doorzettingsmacht binnen het onderwijs te organiseren. • Voor een impasse op het gebied van onderwijs en zorg wordt gewerkt aan het maken van afspraken over een “doorbraakaanpak” om een impasse te doorbreken.	**Maatregel 9**	Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak.	*De planning is nog niet gereed.*

Verwachte wet- en regelgeving

Wetvoorstel	Draagt bij aan	Planning
8. Wetsvoorstel inclusief onderwijs: • De onderwijswetgeving is gericht op het bevorderen van inclusief onderwijs. • De onderwijswetgeving is in overeenstemming met internationale verdragen ten aanzien van inclusief onderwijs. • Mogelijkheden van de beleidsregel Inclusieve leeromgeving 2024 – 2034 worden wettelijk geborgd.	Dit wetsvoorstel wordt meegenomen in de verdere vormgeving van de beweging naar inclusief onderwijs.	*De planning is nog niet gereed*

Overzicht Moties

Maatregel		Toelichting	Status
31293–752.	Verkenning afschaffen TLV pro	Op korte termijn zal een onderzoek worden afgerond dat verkent of het mogelijk is om de tlv-systematiek voor het pro af te schaffen.	In uitvoering
31521-128.	Inrichten toezicht leerlingvervoer ism doelgroepen van Valys en Wmo.	De Kamer wordt geïnformeerd over deze motie in de Kamerbrief over doelgroepenvervoer.	In uitvoering
31497-305.	Aanspreekpunt voor leerlingen met zorgbehoefte	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 5: Een aanspreekpunt voor elke vo-leerling.	In uitvoering
31497-354.	Wetsvoorstel doorzettingsmacht	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 9: Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak.	In uitvoering
31497-373.	Onafhankelijk toezicht swv'en	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 21: Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht.	In uitvoering
31497-377.	Monitoren van de wachtlijsten in het s(b)o en het vso	In de periode 2024 tot en met 2027 worden de wachtlijsten gemonitord door Oberon en Kohnstamm Instituut. Zo kunnen we beter zicht krijgen op de ontwikkelingen rondom de wachtlijsten om zo diverse oplossings-richtingen te verkennen om de wachtlijsten aan te pakken. Tweemaal per jaar wordt er een vragenlijst onder de schoolbesturen uitgezet.	In uitvoering

Maatregel		Toelichting	Status
31497-378.	Ophogen norm basisondersteuning voor hoogbegaafde leerlingen	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 2: de landelijke norm basisondersteuning, voor onder andere het ondersteuningsgebied (hoog)begaafdheid.	✓ Afgerond
31497-379.	Ondersteuning bij hoogbegaafdheid in de landelijke basisnorm	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 2: Een landelijke norm voor basisondersteuning.	✓ Afgerond
31497-381.	Verrekening van budgetten bij grensverkeer	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 18: Minder administratie voor leraren en scholen.	In uitvoering
31497-383.	Voorkomen van Veilig Thuismeldingen bij geschillen passend onderwijs	Deze motie is uitgevoerd middels het publiceren van de brochure "Veilig Thuis meldingen en passend onderwijs".	✓ Afgerond
31497-409.	Knelpunten in de financiering van onderwijs voor zorgleerlingen in relatie tot de toelaatbaarheidsverklaringen	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 16a: Zorg in onderwijstijd.	In uitvoering
31497-452.	Binnen samenwerkingsverbanden expertise, bezwaarprocedures, doorzettingsmacht en een ombudsfunctie onderbrengen en laten aansturen door een onafhankelijk, autonoom bestuur	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 9: Betere en snellere besluiten vanuit en tussen systeempartijen: doorbraakaanpak.	In uitvoering
31497-456.	Oplossingen financiering ZIO doortrekken naar cluster 1 en 2	Deze motie is gekoppeld aan en uitgevoerd binnen de verbeteraanpak passend onderwijs.	✓ Afgerond

Maatregel		Toelichting	Status
31497-458.	Formuleren contouren van een wet voor inclusief onderwijs die in overeenstemming is met het VN verdrag Handicap	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 16b: Zorg in onderwijstijd.	In uitvoering
31497-460.	Financiële middelen in kaart brengen actielijnen en maatregelen werkagenda inclusief onderwijs	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen het programma Inclusief onderwijs.	In uitvoering
31497-462.	Onderwijsinstellingen wijzen op het belang van maatwerkoplossingen	Deze motie wordt meegenomen in de verdere vormgeving van de beweging naar inclusief onderwijs.	In opstartfase
31497-481.	Onderwijsinstellingen wijzen op het belang van maatwerkoplossingen	Deze motie is uitgevoerd en de Kamer is hierover geïnformeerd per brief op 3 juli 2025, stuk 31293 nummer 830.	✔ Afgerond
31497-487.	Analyse knelpunten Samen naar School-klassen	De analyse van de knelpunten is afgerond. In 2026 wordt de Tweede Kamer verder geïnformeerd over de vervolgstappen.	In uitvoering
31497-484.	Sturen op één ondersteunings- en financieringsmodel voor samenwerkingsverbanden	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen de verbeteraanpak passend onderwijs. Dit betreft het onderdeel ontwikkelagenda samenwerkingsverbanden.	In uitvoering
31497-503.	Per regio de wachttijd en capaciteit in het speciaal onderwijs inzichtelijk maken	De wachttijd per regio is inzichtelijk gemaakt met een uitvraag bij go-scholen in het najaar van 2025. Hierover wordt de kamer in de kamerbrief passend onderwijs geïnformeerd. Het inzichtelijk maken van de capaciteit wordt nog naar gekeken.	In uitvoering

Maatregel		Toelichting	Status
36410-021.	Terugdringen wachtlijsten gespecialiseerd onderwijs en verbinden aan plan van aanpak verkorten wachttijden jeugdzorg	Om de wachtlijsten terug te dringen verkennen we het komende jaar met het veld kansrijke oplossingen, waarbij we aandacht hebben voor de succesfactoren van de aanpak verkorten wachttijden jeugdzorg (namelijk een regionale en integrale aanpak).	In uitvoering
36443-009.	Afspraken over verwerken ervaringen leerlingen en ouders bij opzetten doorontwikkelen en evalueren van de ouder- en jeugdsteunpunten	Deze motie is uitgevoerd. De Tweede Kamer is hiervan op de hoogte gesteld middels de verzamelbrief funderend onderwijs van 9 december 2025.	✓ Afgerond
36443-011.	Samenwerking steunpunten en samenwerkingsverbanden PO-VO	Deze motie is uitgevoerd. De Tweede Kamer is hiervan op de hoogte gesteld middels de verzamelbrief funderend onderwijs van 9 december 2025. Het onderzoek is met de brief meegezonden.	✓ Afgerond
36600-99.	Samenwerkingsverbanden vragen onbenutte reserves inzetten autismeprogramma's	Deze motie is uitgevoerd met zowel schriftelijke als mondelinge communicatie met ONSwv.	✓ Afgerond
31015-297.	Wettelijke regierol leerlingen uitgevallen op school en maatregel van kinderbescherming	Deze motie is uitgevoerd en de Kamer is hierover geïnformeerd per brief op 2 december 2025, stuk nummer 31839-1113.	✓ Afgerond
31289-577.	Toezien leerlingen Auris College Goes	Alle leerlingen van het Auris College Goes volgen nu onderwijs op andere locaties. OCW blijft hierover in gesprek met vertegenwoordigers van de betrokken partijen.	In uitvoering
31293-820.	Inschrijfformulier en onderzoeken of beschikbaar aantal plaatsen van school op website moet komen	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 3: Strakkere zorgplicht.	In opstartfase

Maatregel		Toelichting	Status
36740-VIII-12.	Jongeren in jeugdzorg in Staat van het Onderwijs	Dit verzoek van de Tweede Kamer is overgebracht aan de Inspectie van het Onderwijs.	✓ Afgerond
31497-499.	Niet verder met inclusief onderwijs zonder dat kwaliteit SO geborgd is	Deze motie wordt meegenomen in de verdere vormgeving van de beweging naar inclusief onderwijs.	In uitvoering
31497-506.	Dashboard OCW cijfers passend onderwijs en verzuim	Deze motie zit op dit moment in de opstartfase.	In opstartfase
31497-507.	Aanmelding en bekostiging EMB-leerlingen	Voor de zomer ontvangt de Tweede Kamer een brief met de gevraagde beleidsopties.	In uitvoering

Dit rapport is een uitgave van

Ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

Postbus 16375 | 2500 BJ Den Haag

April 2026

